

Dacă Polonius...

La ce s-a gândit, oare, bătrînul curtean, atunci cînd prințul Hamlet i-a dat în grijă pe actorii abia veniți la Elsinore, adăugînd ordinului sfatul de a fi cît mai îndatoritor, în interesul lui propriu, cu cei ce sînt „cronica prescurtată a vremii”? A fost și el, cîndva, actor, într-o trupă studentească; avea vîrsta prințului și a jucat chiar rolul lui Cesar. Cum s-a tradus în mintea lui pătrunzătoare, de politician abil și de fost actor, îndemnul „ai grijă de ei”? Piesa nu ne mai spune ce a întreprins Polonius pentru a-și îndeplini misiunea, dar, mai mult ca sigur, nu s-a rezumat la a le pregăti un culeuș și o mîncare caldă. Actorii s-or fi simțit bine la castel...

Păstrînd toate proporțiile, celebra scenă a sosirii actorilor este reîntăită, aproape an de an, în instituțiile teatrale... Multe cuvinte înțelepte s-au spus și se spun despre pregătirea actorilor în școală; în schimb, prea puțină preocupare se manifestă în legătură cu cele ce se întîmplă cu actorii după ce a expirat mandatul profesorilor. Desigur, e un loc comun constatarea că debutul reprezintă un act crucial în carieră. În teatru, însă, împrejurările pornirii în profesiune se particularizează.

Individualitatea se cizelează în școală, dar se concretizează în viața teatrului. Aproape în fiecare an, producțiile Institutului de teatru au propus personalități capabile să contribuie la lărgirea gamei expresive a scenelor țării; generațiile de absolvenți și-au onorat școala și profesorii. Conspicînd istoria spectacolului pe un deceniu, împlinirilor care justifică speranțele investite li se adaugă, însă, absențe și ezitări. Ceea ce reduce în discuție integrarea tînărului actor în colectivitatea de teatru.

Evident, adaptarea într-un ansamblu urmează, de la caz la caz, altă cale. Se poate observa, totuși, că întîmplarea, precum și fel de fel de factori exteriori, joacă un anumit rol în acest proces. Nu oricine — și cu atît mai puțin firile sensibile — poate încorpora,

firese, întregul context oferit de o anume colectivitate teatrală. Teatrul, ca viață cotidiană organizată, întrunește și factori neprevăzuți; pasiunile sînt puse în joc cu vigoare și subiectivitățile amenință deciziile. În unele teatre, noii veniți trec de obicei printr-o perioadă îndelungată de inactivitate; după munca intensă din institut, această pauză forțată are urmări imprevizibile. În alte teatre, tînărul, așteptat cu brațele deschise, este catapultat dintr-o dată în roluri de anvergură; apoi intră, aproape obligatoriu, într-o perioadă de muncă discontinuă, și nostalgia plecării îi ia tot timpul nefructificat pe scenă. Excepțiile sînt prea rare; și, de altfel, nu putem socoti individualitățile de excepție — chiar într-o profesiune a creației individuale — decît ca excepții. Ceea ce se întîmplă, după un număr de ani, cînd reîntegrarea tînărului actor într-un ansamblu capătă un anumit contur și drumul său propriu ia un curs mai cert, reprezintă un alt capitol al carierei. Dar anii de plină prospețime, de avînt, de entuziasm nealterat, se cuvin feriiți de falsificări și de irosire. Beneficial ar fi, în primul rînd, al teatrului.

Reamintindu-ne reușitele cele mai viguroase, care nu se explică doar prin personalități de excepție, constatăm că repartizarea în grup a absolvenților oferă cele mai multe șanse de a păstra și forma în continuare actorii. Mutarea „în bloc” menține compoziția și clima răsadului în care au încolțit mlădițele și evită altoirea, sub rigori administrative și organizatorice. Lucrînd un timp astfel, reluînd eventual și spectacolele clasei, împreună cu regizorii-colegi de școală, absorbția se produce în mod lent, dar sigur.

Cu mulți ani în urmă, o generație de actori și regizori a fondat Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. Ea are acum vîrsta maturității depline și numără personalități de frunte ale scenei; iar teatrul și-a păstrat denumirea pe care i-a atribuit-o primul său nucleu. Nu a mai fost nevoie, aici, de repartizări în grup — deși

s-au mai perindat, de atunci, generații de absolvenți —, pentru că, o dată cu instituția, s-a stabilizat și un climat specific, menținut cîțiva ani buni. Firește, rețeta nu e valabilă în sine și nu se certifică în mod automat. Nu de mult, un grup de absolvenți a plecat într-un oraș din Nord: succesul nu s-a mai repetat, urmările au rămas nesemnificative și risipirea tinerilor a devenit iminentă. Explicațiile de ordin administrativ date eșecului nu-l pot justifica, știut fiind că legislația în vigoare înscrie drepturile ferme ale absolvenților institutelor superioare de învățămînt. Repartizarea în grup a actorilor să se fi compromis prin acest exemplu? Ascultînd ce spun cîțiva absolvenți ai promoției '73, reiese că, pentru ei, repartizarea în grup a absolvenților-actori și regizori rămîne modalitatea cea mai prietnică de a păși în viața profesională, osmoza cu restul colectivului urmînd să se producă lent, într-un proces urmărit însă pas cu pas, cu interes, competență și înțelegere. Iar necesitățile ansamblurilor s-ar putea satisface și altfel decît prin risipirea absolvenților încă din primul an al carierei. După cîteva stagii, timp în care actorii își stabilizează personalitatea și se deprind cu exigențele instituției teatrale, ca atare, opțiunile pentru alte scene își pot urma cursul firesc.

Sugestia aceasta nu are pretenția de a fi o soluție-panaceu. Ea nu provine dintr-o falsă alarmă, ci din dorința de a înlesni dezvoltarea unicatelor de talent și de farmec pe care le cultivă școala noastră de teatru. De pildă, ar fi o pierdere regretabilă ca liantul unui spectacol atît de proaspăt și de adevărat cum este *O sîrbătoare princiară*, creat de clasa prof. Octavian Cotescu, asistat de Ovidiu Schumacher, să nu fie păstrat și pentru alte împliniri ale unor tineri de o înzestrare atît de aleasă. Probabil că reevaluarea normelor de repartizare a absolvenților institutului ar fi utilă. După cum și contactul mai timpuriu al viitorilor actori cu viața teatrală a țării, încă din timpul studiilor, prezența în miezul luminilor și umbrelor ce compun zilele și nopțile de lucru ale actorului, ar putea fi de folos pregătirii lor.

În fața proaspătului actor, perspectiva conține numeroase necunoscute... În primii ani, cariera sa trece prin încercări hotărîtoare. Sînt ani în care speranțele pot înflori, dar se pot și frînge, ani în care teatrul se poate îmbogăți, dar poate și pierde... Stă în puterea actorilor să se poarte astfel încît să convingă că nimic nu e mai important, în acel moment al începutului de drum, ca zestrea talentului lor purtat prin școală. Dar să nu fie uitat nici Polouiu...

Un nou teatru popular

Ridicarea cortinei la premiera Opinia publică de Aurel Baranga a marcat evenimentul apariției pe harta țării a celui de-al 17-lea teatru popular, la Focșani.

La acest moment solemn, în, poate, una din cele mai frumoase săli de spectacol din țară, un public cald și receptiv a reamintit că este continuatorul tradiționalului spectator focșănean.

Nu este cazul să mai insist asupra mesajului pe care-l transmite lucrarea lui Baranga, și nici asupra calităților textului. Subliniez, însă, însușirile spectacolului, minuțiozitatea cu care a fost lucrat, atît rolurile principale, cit și cele episodice, dezvoltînd, din partea interpreților, talent, muncă temeinică și pasionată. Rămîn în memorie o seamă de scene sa-

vuroase, în special cele de înfruntare între Cristinoiu (P. Hirtescu) și Chîrlaru (C. Rădulescu); ele sînt punctate de momente în care mijloacele comediei contribuie la detașarea și sublinierea unor idei majore, actuale. De asemenea, replicile rostite de Paula Lupu (Otília), Valeria Dugheană (Niculina Gologan) și Ionuț Burlan (Ioniță) se cuvînt consemnate pentru culoarea și conturul în care au fost prinse. În genere, experiența scenică a interpreților e vrednică de toată prețuirea și invită la continuarea. După cum merită, mai ales, subliniată și valoroasa contribuție pedagogică și artistică a regizorului Călin Florian. Ea demonstrează încă o dată eficiența sprijinului regizorului profesionist în munca teatrelor de amatori.

Calitatea spectacolului onorează — și obligă — proaspăta scenă focșăneană.

Tiberiu Penția